

ריח שדה אשר ברכו ה' – סודם של ישראל

בראשית כז' – "וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ד' "ויתן לך האלוקים.. **תרגום יונתן** - ..וארח ית ריחא דלבושוי וברכיה ואמר חמון ריחא דברי כריחא דקטורת בוסמניא דעתידא מתקרבא בטוור בי מקדשא דאתקרי חקל דבריך יתיה ד' ואתרעי לאשראה שכינתיה תמן.

רש"י - והלא אין ריח רע יותר משטף העזים, אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן. כריח שדה.. שנתן בו ריח טוב, וזה שדה תפוחים, כן דרשו רבותינו ז"ל. ויתן לך. יתן ויחזור ויתן. מהו האלוקים? בדיון, אם ראוי לך יתן לך ואם לאו לא יתן לך, אבל לעשו אמר משמני הארץ יהיה מושבך, בין צדיק בין רשע יתן לך.

זוהר בראשית לו. - ותרא האשה כי טוב וגו' במה חמאת א"ר יצחק ההוא אילנא סליק ריחין כמה דאת אמר (בראשית כ"ז) כריח שדה אשר ברכו ד' ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מניה..

זוהר ויקהל רית. - ד"א עיניך בשדה אשר יקצרון, בעז חמא ברוח קדשא דזמינין לנפקא מינה מלכין עלאין שליטין דאינון עיינין דכלא כמה דהות תמר דכתיב בה ותשב בפתח עינים, אתישבת בפתחא דנפקין מינה מלכין שליטין עלאין דאקרון עיינין כמד"א אם מעיני העדה, כמה דכל שייפי גופא לא אזלין אלא בתר עיינין ועיינין אינון מנהגין לכל גופא, אוף הכי מלכין וסנהדרין וכל אינון שליטין כלא אזלין אבתרייהו, ובגין כך אמר לה עיניך אלין מלכין ושליטין דזמינין למיפק מינה, בשדה, מאן שדה דא ציון וירושלם דכתיב (מיכה ג) ציון שדה תחרש וכתיב כריח שדה אשר ברכו ד' דא ירושלם, ועל דא כתיב עיניך בשדה דאינון עיינין דילה דזמינין למיפק מינה לא יהון שליטין אלא בשדה, אשר יקצרון דהא מההוא שדה הוון נקטין כל בני עלמא תורה ונהורא דנהיר דכתיב (ישעיה ב) "כי מציון תצא תורה.."

סנהדרין לז. - סוגה בשושנים שאפילו כסוגה של שושנים לא יפרצו בהן פרצות. והיינו דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לייחודי בהדי גברא, אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת? אמר ליה התורה העידה עלינו סוגה בשושנים, שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות. ריש לקיש אמר מהכא, כפלח הרמון רקתך אפילו ריקנין שבך מלאין מצוות כרמון. רבי זירא אמר מהכא, וירח את ריח בגדיו, אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו. הנהו בריוני דהוה בשיבבותיה דרבי זירא, דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא והוון קפדי רבנן. כי נח נפשיה דרבי זירא אמרי, עד האידנא הוה חריכא קטין שקיה דהוה בעי עלן רחמי, השתא מאן בעי עלן רחמי? הרהרו בלבייהו, ועבדו תשובה.

שיחות הרצי"ה בראשית 220 - בעל 'לב העברי' [הרב עקיבא יוסף שלזינגר].. אמר שברכת יצחק שייכת אף למצבים של תחיית הישוב. על הפסוק 'וירח את ריח בגדיו ויברכהו.. דרשו חז"ל: 'אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו'. פירש בעל 'לב העברי' שעל אף שהריח יצחק אבינו, בגודל קודשו, שבגידה תהא כאן לעתיד לבוא, שיהיו בעובדי אדמת הקודש כאלו שאינם מדקדקים במצוות, בכל זאת 'ויברכהו', ברוכים יהיו בברכת הארץ, ותשועה גדולה עתידה לצאת מכאן.

מלבי"ם - ..שהבגדים הם משל על דברים שחוץ לגופו שהוא ציון אל העושר ועניי העה"ז, ובבגדים האלה אין במ ריח ודבר רוחני שהנשמה נהנית ממנו, אבל יצחק הרגיש כי גם בבגדיו יש ריח ורוחניות, שעל ידם יעשה צדקה וחסד ויהיה לו ריווח לעסוק בתורה. ועז"א ראה ריח בני כריח שדה, וחז"ל אמרו במליצתם כריח שדה של תפוחים, ר"ל אתרוגים, כמ"ש התוס' (שבת דף פח) כי בכל פרי עץ, העצים והקליפות הם טפלים לפרי ואין במ ריח, אבל האתרוג גם עצו ועליו יש במ ריח. וזה משל שגם קניניו החיצוניים והטפל אל הפרי שהם קניניו ועשרו יש בו ריח ורוחניות.

בראשית כה' – "ויזד יעקב נזיד, ויבוא עשו מן השדה והוא עיף. ויאמר עשו אל יעקב, הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, כי עיף אנכי, על כן קרא שמו אדום". **רש"י** – והוא עיף: ברציחה. כמה דתימא: "כי עיפה נפשי להורגים" (ירמיה ד' לא').

אונקלוס – ואמר יעקב זבין כיום דלהין, ית בכירותך לי. **רש"י** – כתרגומו כיום דילהן, כיום שהוא ברור, כך מכור לי מכירה ברורה. **רמב"ן** – והנראה מדעת אונקלוס, כי בעבור היות מכירת הבכורה לאחר מיתת אביהם, אמר, מכרה לי הבכורה לאיזה יום שתפול בו, וזה שמוש "להן" בלשון ארמית, להן את אזיל, לאיזה מקום.. ובנוסחאות בדוקות ומדוקדקות מן התרגום: **כיום דלהי**, והוא כמו שפירשתי, כי הי בלשונם איזה..

בראשית מז' – ולחם אין בכל הארץ כי כבד הרעב מאד, **ותלה** ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב. **רש"י** – ותלה: כמו ותלאה, לשון עייפות, כתרגומו, ודומה לו (משלי כו יח) כמתלהלה היורה זיקים. **משלי כו'** – כמתלהלה היורה זיקים חיצים ומות, כן איש רימה את רעהו, ואמר הלא משחק אני. **מצודת ציון** – ענין יגיעה ועייפות כמו ותלה..

דברים כה' – זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך.. ואתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים. **שמות יז'** – ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. **מדרש תנחומא בשלח כה'** – אין רפידים אלא שרפו ידיהם מן התורה, ולפיכך עמלק בא עליהם, וכן את מוצא, שאין השונא בא אלא על ידי רפיון ידיים מן התורה..

שם משמואל חיי שרה ר"ח כסליו תרע"ב – הנה לפי סדר לידת השבטים מתיחס חודש כסלו לגד, ולפי סדר הדגלים [שלפי קבלת האר"י ז"ל מתיחסים החדשים אל השבטים כפי סדר הדגלים] מתיחס לבנימין. והנה גד נתברך מיעקב אע"ה וממשה רבע"ה בגבורה ובניצוח האויבים.. ובנימין מתברך בענין: בהמ"ק.. והנה בשניהם זכו ישראל בחודש כסלו בימי היונים.. ולפי קבלת האר"י ז"ל שאין חודש כסלו מתיחס אלא לבנימין, יש לומר דגם ניצוח האויבים בא מכח בנימין. והיינו דהנה ידוע שיוסף הוא צדיק דלעילא ובנימין הוא צדיק דלתתא.. וענין צדיק דלתתא הוא להלהיב לבן של ישראל לאביהן שבשמים.. וזה עצמו הוא שם החודש כסלו, והוא נגזר מלשון כסל כסלים, והכליות נקראות כסלים, ותשוקה באה מן הכליות.

משלי א' – כי משובת פתים תהרגם ושלות כסילים תאבדם. **מלבי"ם** – הפתאים אין יודעים חקי החכמה כלל.. והכסילים הם יודעים חקי החכמה.. רק סרים מדרכי החכמה בעבור תאותם. **תהלים מט'** – נמשל כבהמות נדמו.. זה דרכם כסל למו. **שבת לא'** – דאמר רבה מאי דכתיב.. כסל למו, יודעין רשעים שדרכם למיתה, ויש להם חלב על כסלם. **רש"י** – וחז"ל פירשו.. חלב יש להם על כסליהם ומכסות את כליותיהם ואינן יועצות אותם לשוב מרעתם. **תהלים צב'** – איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. **מלבי"ם** – הכסיל יהיה לפעמים בעל דעה גדול רק שאינו הולך בחוקי החכמה מפני תאותו ורשעו. **ישעיהו יג'** – כי כוכבי השמים וכסיליהם.. **רש"י** – מזלותיהם.

אורות התחיה ז' – ממעמקי הגניזה של הנשמה נקח את האור אשר יחיה את העם כולו, להעמידו על רגליו. כח החיים הולך הוא ומתגבר, הוא פורץ לו את נתיבותיו. השאיפה לרוח הקודש עליון, רוח הקודש המתדמה לרוח גבורים אזורי כח א-לקים שהיה לנו בימים מקדם, בעת אשר הכירה האומה את עצמה בגלוי, היא מתגברת והולכת.. האידיאלים שבמקור ישראל הולכים ומתגלים.. והם דורשים את תפקידם לכונן עבורם כלים, כלים רבים, נשמות בריאות של דור רעון, יושב על אדמתו ואזור בגבורת ישע ימינו.. הננו נקראים להכונן לקראת האור הגדול הזה, לדעת מה אנו ומה תפקידנו, מה נשמתנו בכל איתנותה דורשת מאתנו. הרוח הגדול והנעלה, השואף לגדולי גדולות, הוא רק הוא מחזיק את החיים ואת האנושיות בהודה וגבורתה.. באין מטרה לגבורת החיים תלך הלך ונמוג, חילה ימעט והיא תתנון.. וגבורת החיים העליונה המעוטרת בכלל, בקהל עם, היא מופעת במטרתה הנכונה לפניה בחיינו אנו, בחיים התוכיים שלנו, שבשביל כך אנו חיים וקימים, נלחמים ומנצחים.